

Aneks 2. Objaśnienia niektórych terminów

Agrocenozy – zespół wszystkich organizmów zamieszkujących teren rolniczy.

Antropogeniczny – czynnik wynikający z działalności człowieka, pośredniej i bezpośredniej.

Antropopresja – negatywne oddziaływanie człowieka na środowisko.

Bariera antropogeniczna – sztuczny element w środowisku (najczęściej liniowy – drogi, autostrady, inne ciągi komunikacyjne) ograniczający przemieszczanie się zwierząt.

Behavior – zachowanie się – zespół reakcji zwierzęcia (przyjmowania charakterystycznych postaw, wydawanie dźwięków, mimika, oddawanie moczu i kału, wydzielanie feromonów, zachowanie rozrodcze, zachowanie seksualne, zachowanie instynktowe, zachowanie opiekuńcze i inne).

Chiropterolog – naukowiec, przyrodnik, specjalista w dziedzinie chiropterologii – kierunku biologii, którego przedmiotem badań są nietoperze.

Detektor heterodynowy – urządzenie elektroniczne wyposażone w czuły mikrofon i głośnik, przetwarzające wąski, precyzyjnie wybierany zakres ultradźwięków na dźwięk o obniżonej częstotliwości, zachowujący jednak pozostałe parametry przetwarzanego dźwięku (detektor tego typu pozwala na odsłuchowe rozpoznanie charakterystycznych cech sygnału, co w wielu przypadkach umożliwia np. terenową identyfikację gatunku nietoperza).

Dymorfizm płciowy – widoczne zewnętrzne różnice w budowie, wielkości czy też ubarwieniu między samcem i samicą tego samego gatunku.

Echolokacja – orientowanie się w przestrzeni poprzez wysyłanie dźwięków i analizę powracającego echa.

Etologia – nauka o zachowaniu się (behaviorze) zwierząt.

Gawra – bartóg – miejsce snu zimowego niedźwiedzia brunatnego.

Gonady – gruczoły płciowe.

Harmoniczna – składowa dźwięku towarzysząca podstawowemu sygnałowi na częstotliwości będącej krotnością właściwej mu częstotliwości.

Hibernacja – stan głębokiego odrętwienia połączony ze znacznym spadkiem tempa metabolizmu i obniżeniem temperatury ciała prawie do temperatury otoczenia (czasem nawet nieco poniżej) – sposób wykorzystywany przez niektóre zwierzęta do przetrwania dłuższych niekorzystnych warunków atmosferycznych – np. zimy.

Inbred – kojarzenie krewniacze.

Inochód – sposób chodzenia lub biegania zwierząt czworonożnych (inochodźców) polegający na odrywa-

niu od podłoża i stawianiu do przodu obu prawych kończyn na przemian z obiema lewymi.

Introdukcja – wprowadzanie gatunku na teren leżący poza geograficznym arealem jego występowania.

Koziołek – skórny wyrostek występujący u niektórych gatunków nietoperzy u podstawy małżowiny usznej i częściowo przestaniający wlot do przewodu słuchowego.

Matecznik – trudno dostępny obszar (najczęściej lasu) wybierany przez zwierzęta na miejsce rozrodu, odchów młodych, a także miejsce bezpiecznego przebywania.

Metapopulacja – grupa lokalnych populacji tego samego gatunku, z których każda zajmuje względnie izolowane od innych miejsce.

Migracja – przemieszczanie się zwierząt z jednego obszaru na drugi; może dotyczyć pojedynczych osobników, jak i całych populacji.

Miot – potomstwo urodzone z jednej ciąży mnogiej samicy ssaka.

Populacja – grupa osobników tego samego gatunku, w obrębie której możliwa jest wymiana genów (np. w wyniku rozmnażania płciowego), zasiedlająca pewien obszar i silniej lub słabiej izolowana od innych podobnych grup.

Refugium – ostoja – izolowany obszar występowania gatunku, na którym nie doszło do silnych zmian środowiskowych.

Reintrodukcja – ponowne wprowadzenie gatunku na jego pierwotne stanowisko naturalne, na którym uznano go za wymarły.

Ruja – faza cyklu płciowego, w której samica okazuje gotowość do kopulacji.

Siedlisko gatunku (siedlisko roślin, zwierząt lub grzybów) – zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody, obszar występowania osobników danego gatunku w ciągu całego życia lub w dowolnym stadium ich rozwoju.

Siedlisko przyrodnicze – zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody, obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne.

Subpopulacja – jedna z populacji wchodzących w skład metapopulacji.

Synantropijny – towarzyszący człowiekowi – określenie dotyczy organizmów zwierzęcych i roślinnych przystosowanych do życia w pobliżu człowieka i wykorzystujących zmienione przez niego środowisko (w przypadku nietoperzy odnosi się je przede wszystkim do gatunków wykorzystujących jako podstawowe schronienie budynki).

Synantropizacja – zjawisko polegające na zajmowaniu przez różne organizmy siedlisk w obrębie siedzib ludzkich lub przechodzeniu na tryb życia wykorzystujący zasoby mimowolnie udostępnione przez człowieka.

Torpor – stan odrętwienia, połączony z obniżeniem tem-

peratury ciała (nietoperze korzystają z niego jako z formy oszczędzania energii w czasie, gdy nie są aktywne – np. podczas spoczynku w kryjówkach dziennych lub nocnych).

Wataha – stado wilków, z reguły ugrupowanie rodzinne (czasem poszerzone o inne osobniki).

Wibrysy – wąsy czuciowe wyrastające głównie na górnej i dolnej wardze (wąsy), ale występujące mniej licz-

nie także wokół oczodołów, uszu, czasem także na kończynach, tułowi, a nawet ogonie.

Żeremie – schronienie bobrów w kształcie kopca z gałęzi i liści, uszczelnione mułem.

Żerowanie – wszystkie formy zachowania związane ze zdobywaniem pożywienia przez zwierzęta (aktywne poszukiwanie pokarmu, pościg za zdobyczą) i jego zjadaniem.